

Motion till riksdagen

1989/90:Bo530

av Stina Eliasson (c)

Ammerån

Vattendomstolen har nu sagt sitt. En utbyggnad av Ammerån strider, enligt juristerna i Vattendomstolen, inte mot vattenlagen.

I sitt yttrande säger Vattendomstolen bl.a. att själva dammen och tunneln i Överammer inte har så stor betydelse och fortsätter: "Inverkan sker främst på fisket och härigenom på turismen samt på landskapsbilden samt genom den inverkan i övrigt som kan uppkomma genom de förändrade vattenföringarna."

Enligt Vattendomstolen är alltså dessa skador tillåtna! Med "i övrigt" menas bl.a. de rent biologiska förändringarna, ett faktum som fått större och större betydelse i debatten, men som domstolen i sin slutsats tar mycket lätt på. Frågan om de biologiska förändringarna handlar bl.a. om Ammeråns motståndskraft mot försurning och dess sparkapital i en snart miljöbankrutt värld. Domstolen konstaterar också att företaget inte "...kan befaras medföra väsentligt minskad trevnad för närboende eller att det medför att befolkningen får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade."

I lagen om hushållning med naturresurser m. m. föreskrivs i 1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt skall användas så att en från ekonomisk, social och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning främjas.

2 kap. Grundläggande hushållningsbestämmelser

1 § Mark och vattenområden skall användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde skall ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

2 § Stora mark och vattenområden, som inte alls eller endast obetydligt, är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.

3 § Mark och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Enbart med hänvisning till dessa lagparagrafer borde hela Ammerån vara undantagen från all exploatering. Enligt naturresurslagen 3 kap. 6 § är Am-

merån uppströms Överammer skyddad mot vattenkraftutbyggnad, reglering och överledning.

Mot. 1989/90
Bo530

Det aktuella överledningsprojektet gäller den hittills orörda delen mellan Överammer och ner till Indalsälven. Enligt vår mening bör lagen om hushållning med naturresurser ändras så att *hela* Ammerån skyddas.

Skälen för detta är många:

Ammeråns naturvärden

Ammerån är Indalsälvens näst största tillflöde med ett nederbördsområde på ca 3 070 km² och en medelvattenföring av ca 40 m³/s vid mynningen i Ammerån. Ån är på långa sträckor ett utpräglat strömvatten, som rinner upp i Hoftagsfjällen och rinner genom ett område med kambrosilurisk berggrund, vilket gör att Ammerån är landets förnämsta kalkströmvatten med en enastående förmåga att stå emot försurning. Trots att man under flottningsepoken gjorde en del ingrepp i ån är den helt oreglerad och praktiskt taget orörd i hela sin längd. Sedan flottningen upphörde har man med hjälp av statsbidrag återställt en del av de lekplatser för fisk, som förstördes genom rensningar i ån. Vattnen är naturligt näringsrika och välbuffrade med pH 8–9 och det syns ännu inga tecken på skador på flora och fauna. I Ammerån finns växter och djur, som är utrotade eller utrotningshotade på andra håll, bl.a. flodpärlmussla och utter. Vattnet är laddat med planktonorganismer, som ger överflöd på näring åt en mycket art- och individrik strömfauuna i nerströmsdelen. I de översta forsarna bildar strömfauunans filtrerare en fullkomligt heltäckande päls på botten. Längs hela ån är luftrummet sommartid fyllt av moln av svärmande vatteninsekter. Den biologiska produktionen hör till de högsta någon vattenmiljö i landet kan uppvisa. Detta gäller även produktionen av harr och öring. Förutom ett stort antal arter orkidéer finns här en rad andra ovanliga växter såsom kalla, sprängört och klådris.

Ammeråns flodsystem är ytterst värdefullt i en rad avseenden inte minst för naturvetenskaplig forskning. Ammerån kan tack vare sin vattenkvalitet och sin stora variationsrikedom både vad gäller flora och fauna fungera som genbank för sämre ställda vattendrag.

I den fysiska riksplaneringen klassas Ammerån i sin helhet som högst bevarandevärd ur följande synpunkter: Ekologiska, naturvetenskapliga, kulturhistoriska och för det rörliga friluftslivet. Ammerån uppströms Överammer är dessutom av riksintresse av geografiska skäl och undantagen från vattenkraftutbyggnad i den nya lagen om hushållning med naturresurser.

Ragunda kommun

Ragunda kommun är en typisk inlandskommun med sviktande befolkningsunderlag och ogynnsam åldersfördelning. De viktigaste näringsgrenarna är förutom den offentliga sektorn, jord- och skogsbruk, industri och turism. Den gren av näringslivet som man utan stora investeringar snabbt kan öka är sommarturismen. En orörd Ammerån är en förutsättning för sommarturismen i Ragunda kommun. 60 % av de turister, som söker sig till Jämtlands län, kommer för att fiska. Av dem föredrar 70 % fiske i strömmande vatten. De östra delarna av Ragunda kommun har drabbats hårt av försurning.

Efter olyckan i Tjernobyl drabbades vattendragen i samma område dvs. gränstrakterna mot Ångermanland av radioaktivt nedfall. Cesiumhalten i gädda låg ett tag över 20 000 Bq/kg. De strömmande vattnen har klarat cesiumnedfallet betydligt bättre.

Överammer är en av de mest vitala byarna i Ragunda kommun och fungerar som serviceort för den närmaste omgivningen. Åldersfördelningen i byn är ovanligt gynnsam eftersom många unga familjer slagit sig ner i Överammer och byggt hus där. Avståndet till Östersund är 7 mil, ett acceptabelt pendlaravstånd. Överammer är också centrum för sommarturismen i området med forsränning och ett betydande strömfiske. Konkreta planer finns för ett utökande av turistserVICEN i området. Man avvaktar emellertid beslutet om Ammeråns framtid eftersom en överledning tar bort förutsättningarna för turism i området. Det är den ur turistisk och ekologisk synpunkt mest värdefulla delen av ån, som nu hotas.

En enig lokal opinion har sagt nej till en utbyggnad av Ammerån, bl.a. Ragunda kommun och länsstyrelsen i Jämtlands län. På riksplanet har också tunga instanser sagt nej, t.ex. Fiskeristyrelsen. Dessutom har en rad ideella miljöorganisationer på lokalt, regionalt och riksplan sagt nej till projektet överledning från Ammerån till Indalsälven i Ragunda kommun. Den lokalt ideellt arbetande "Ammerågruppen" har i årtal arbetat hårt för att informera om Ammeråns betydelse ur miljö- och regionalpolitisk synpunkt.

Ärendet har nu legat hos regeringen över ett år men något regeringsbeslut har ännu inte fattats.

En utbyggnad av Ammerån är helt oacceptabel och regeringen bör enligt vår mening säga nej till kraftbolagets anhållan om att få bygga en överledning av vatten från Ammerån till Indalsälven i Ragunda kommun.

Hemställan

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar om ändring i lagen om hushållning med naturresurser så att *hela* Ammerån ingår bland de älvar och älvsäckor som är skyddade enligt lagen om hushållning med naturresurser.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggande av överledning av vatten från Ammerån till Indalsälven i Ragunda kommun.

Stockholm den 25 januari 1990

Stina Eliasson (c)